

Huvide konflikti vältimise juhend ametnikele

31. mai 2011

Eesmärk

Tõsta ametnike ja teiste avaliku sektori töötajate teadlikkust huvide konflikti sisaldavatest olukordadest ja anda soovitusi selliste olukordade lahendamiseks.

Käsiraamat ei ütle, mis on õige või mis on vale, ent aitab ametnikel, aga ka teistel avaliku sektori töötajail lahendada huvide konflikti olukordi.

Käsiraamatu koostamise põhjused

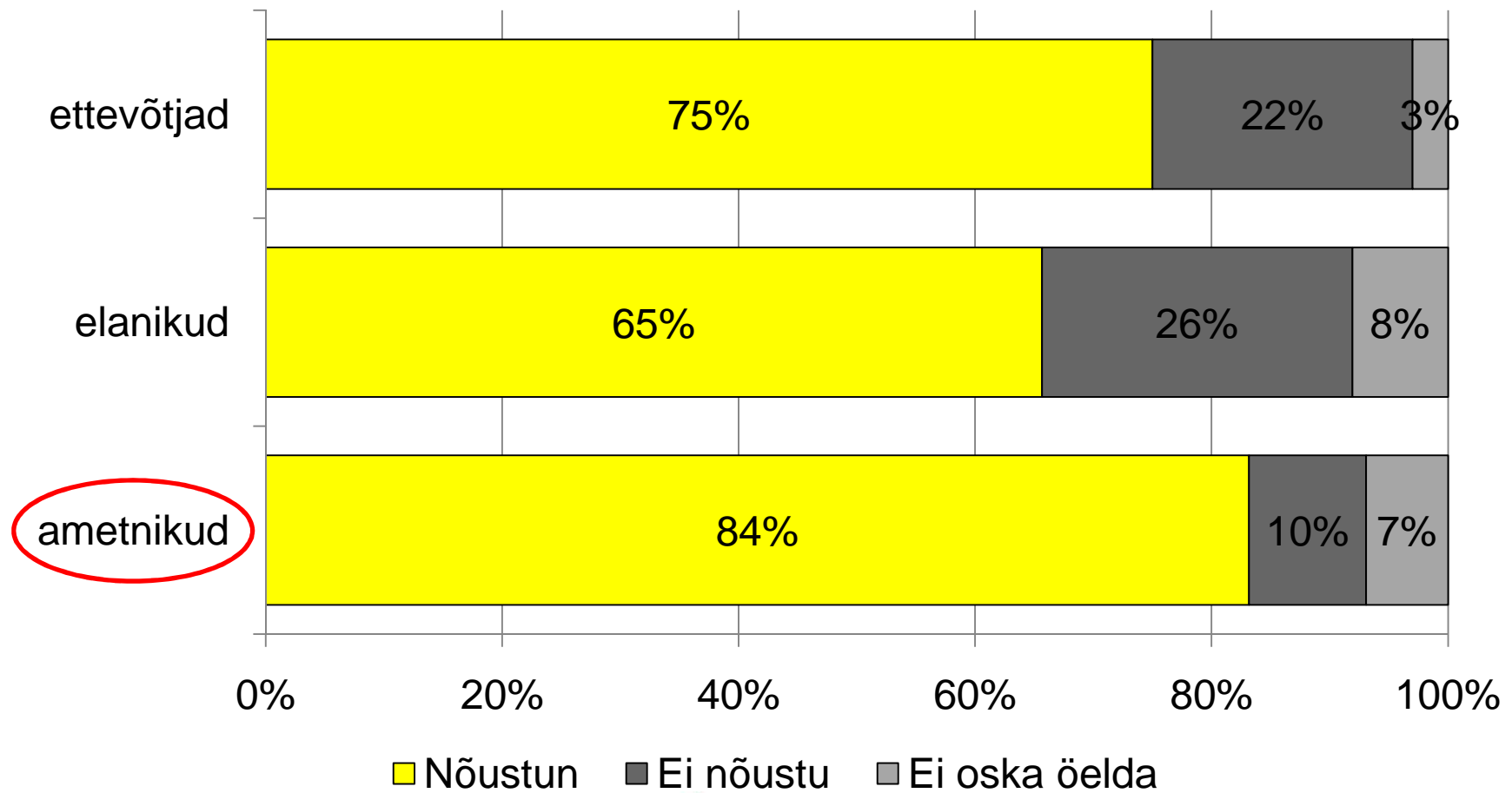
1. 3% avaliku sektori töötajatest on viimase aasta jooksul isiklikult korrupsiooniga kokku puutunud. Samas 17% on neid, kes ei oska öelda, kas nad on korrupsiooniga kokku puutunud, sest pole kindlad, kas tegu oli korrupsiooniga või mitte.
2. 24% ametnikest tunnistab, et nad on tööl isiklikult huvide konflikti olukorraga kokku puutunud.
3. 53% ametnikest sooviks täpsemaid juhtnööre, mis aitaksid huvide konflikti vältida.
4. Kõiki avalikus sektoris esinevaid eetiliselt probleemseid olukordi ei ole võimalik ega otstarbekas seadusega lahendada.
5. Käsiraamatu koostamine ja tutvustamine sisaldub arengukavas „Vabariigi Valitsuse korrupsioonivastane strateegia 2008-2012“.

Hoiakute ühtlustamise mõju

1. Ametnikud teistest teadlikumad: ametnikud aktsepteerivad kõiki eetiliselt kahemõttelisi olukordi vähem (20–30%) võrreldes elanike ja ettevõtjatega.
2. Võrreldes varasemaga aktsepteerivad ametnikud kõiki eetiliselt kahemõttelisi olukordi vähem.
3. Avaliku teenistuse eetikakoolituse läbinud avalike teenistujate väärtused ja arusaamad erinesid nende omadest, kes sellist koolitust ei olnud läbinud.

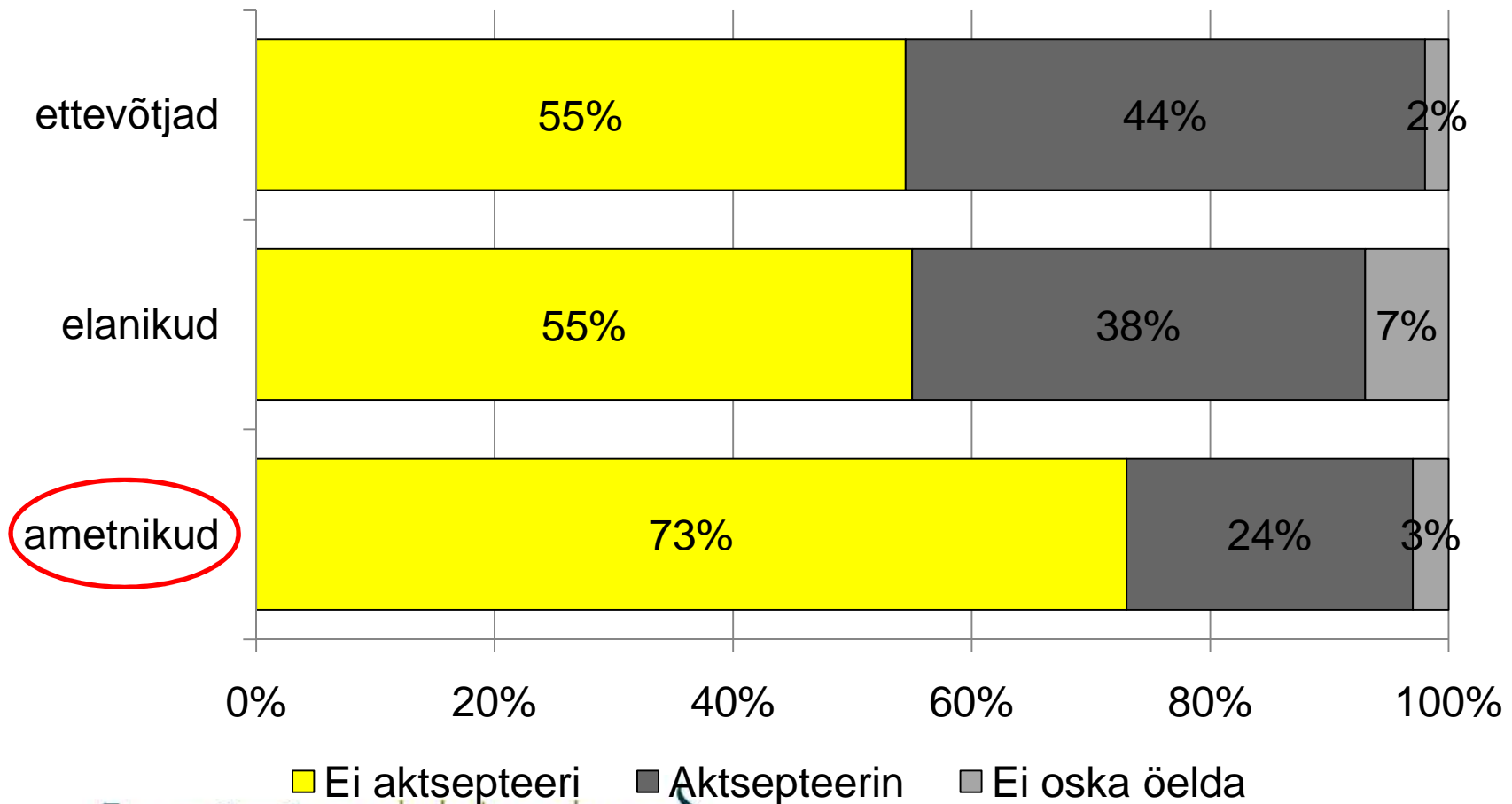
Kui hangetega tegelev ametnik tellib asutusele arvuteid firmast, mille osanik on ta poeg (või muu lähikondlane), siis see on korrupsioon.

Kas on korrupsioon või ei ole?

Ettevõtja helistab tuttavale ametnikule, et kiirendada ettevõtte dokumentide menetlemist, mis on vahepeal takerdunud.

Kas on aktsepteeritav tegevus?

Näide käsiraamatust

Ametiisikule on ajutiste teenistusülesannete täitmise ajaks naabermaakonnas nähtud ette riigi omanduses olev kahetoaline korter. Ametnik ei pea selle eest üüri maksma, vaid tasub üksnes kommunaalmaksud. Ametniku tuttava tütar, kes õpib ülikoolis, otsib praktika ajaks soodsa hinnaga korterit samas piirkonnas. Ametnik otsustab aidata ja pakub tuttava tütrele võimalust üürida ametikorteri üht tuba keskmisest turuhinnast soodsamatel tingimustel.

Kas ametikorteriit võib välja üürida?

Jah

Ei

Näide käsiraamatust

Valla sotsiaalametnik saab kohalikult elanikult tänutäheks koduaiast korjatud lillekimbu.

Kas kingituse võiks vastu võtta?

Jah

Ei

Käsiraamatu sisu

37 teemapõhist juhtumit:

- 1) ametnik koolitajana,
- 2) ametniku kõrvaltegevused,
- 3) kingituste vastuvõtmine,
- 4) vara ja töövahendite tarvitamine,
- 5) siseteabe korruptiivne tarvitamine,
- 6) töökoha vahetus – pöördukse efekt,
- 7) tehingud iseendaga,
- 8) mõjuvõimuga kauplemine.

Käsiraamatu ülesehitus

- Iga peatükk koosneb teema tutvustusest, elulistel näidetel põhinevatest üksikjuhtumitest, soovituslikust hinnangust juhtumi seaduslikkuse ja/või eetilise kohta ning soovitustest juhtumi lahendamiseks.
- Käsiraamat asub veebis <http://huvidekonflikt.just.ee>.
- Elektroonilist käsiraamatut täiendatakse jooksvalt ning igaühel on võimalik kaasa rääkida kaasuste lahendustes ning pakkuda välja uusi kaasusi lahendamiseks.

Tehingud iseendaga - Justiitsministeerium - Windows Internet Explorer

http://www.korruptsioon.ee/50599

Lemmikud Kola Rahvastikuregister Bloomberg News

Tehingud iseendaga - Justiitsministeerium

HUVIDE KONFLIKTI JUHTUMeid JA LAHENDUSI

- AVALEHT
- KÖRVALTEGEVUS
- KOOLITAMINE
- KINGITUSTE VASTUVÖTMINE
- VARA JA TÖÖVAHENDITE TARVITAMINE
- SISETEABE KORRUPTIIVNE TARVITAMINE
- TÖÖKOHAVAHETUS - PÖÖRDUKSE EFEKT
- TEHINGUD ISEENDAGA**

HUVIDE KONFLIKTI JUHTUMeid JA LAHENDUSI

> [Huvide konflikti juhtumeid ja lahendusi](#) > [Tehingud iseendaga](#)

Tehingud iseendaga

Tehingutes iseendaga on adreassaadiks või teiseks osaliseks ametiisik ise või temaga seotud isik. Keelatud on toimingud, mille puhul ametiisiku enda või temaga seotud isikute majanduslikud või muud huvid võivad mõjutada toimingut, otsust või tehingut. Sellisel juhul vastanduvad ametiisiku erahuvid temale kui avaliku võimu teostajale seotud kohustusega täita oma ametikohustusi erapooletult ja objektiivselt. Ametiisikuga seotud isikud on ametiisiku lähisugulased, tema või tema lähisugulastega seotud juriidilised isikud, aga ka ametiisiku teine tööandja.

Lähisugulane on ametiisiku vanavanem, vend, õde, laps ja lapselaps. Lähihõimlane on ametiisiku abikaasa, tema vanem, vend, õde ja laps (KVS § 19 lg 5).

Tehingud iseendaga on keelatud sõltumata toimingu, otsuse või tehingu sisust. Ühtviisi keelatud on otsuse tegemine ametiisiku ema osalusega äriühingu kahjaks kui ka enda osalusega tõlkebüroo eelistamine.

Tehingud iseendaga ja sellega kaasnev huvide konflikt on reguleeritud [KVS](#) paragrahvides 24 ja 25. Seadus näeb sellistel juhtudel ette ametiisiku taandamiskohustuse.

Tehinguks iseendaga ei ole olukord, kus ametiisik on osalenud õigustloova akti ettevalmistamisel ja vastuvõtmisel. Näiteks äriseadustiku vastuvõtmises osaleval riigikogu liikmel, kes on ka füüsilisest isikust ettevõtja, võib olla isiklik huvi seadusega ette nähtud kohustuste määratlemisel. Samas maandab sellisel juhul korruptsiooniriski asjaolu, et enamik õigustloovaid akte võetakse vastu kollegiaalselt ja kooskõlas menetlusnormidega. Samuti ei kohaldata iseendaga tehingu tegemise piiranguid pankrotihalduritele, kelle tegevuse eripäraks teiste vabakutsetega võrreldes on enda osalusega büroo teenuste kasutamine pankrotitoimingute tegemisel (nt pankrotivara müümisel) – vt ka [KVS](#) § 21 (3).

[Kohtutäitur müüb võlgnike vara oma lähisugulastele](#)
[Linnavolikogu liige osaleb teenuste vähempakkumisel](#)
[Gümnaasiumi direktori tehingud oma pojaaga](#)
[Linna äriühingu juhatuse liige rendib äriühingu nimel autot abikaasa isalt](#)
Vallavanem kinnitab äriühingu arveid olles selle osanik ja juhatuse liige

Veebilehele lisatakse regulaarselt uute juhtumite kirjeldusi ja soovitusi nende lahendamiseks. Kui Teil on selle valdkonnaga seotud küsimusi või juhtumeid, tasub nendest teada anda

Teie E-post

Sisu

Internet | Kaitstud režiim: Sees 100%

Tehinguks iseendaga ei ole olukord, kus ametiisik on osalenud õigustloova akti ettevalmistamisel ja vastuvõtmisel. Näiteks äriseadustiku vastuvõtmises osaleval riigikogu liikmel, kes on ka füüsilisest isikust ettevõtja, võib olla isiklik huvi seadusega ette nähtud kohustuste määratlemisel. Samas maandab sellisel juhul korruptsiooniriski asjaolu, et enamik õigustloovaid akte võetakse vastu kollegiaalselt ja kooskõlas menetlusnormidega. Samuti ei kohaldata iseendaga tehingu tegemise piiranguid pankrotihalduritele, kelle tegevuse eripäraks teiste vabakutsega võrreldes on enda osalusega büroo teenuste kasutamine pankrotitoimingute tegemisel (nt pankrotivara müümisel) – vt ka [KVS § 21 \(3\)](#).

[Kohtuaitur müüb võlgnike vara oma lähisuqulastele](#)
[Linnavolikogu liige osaleb teenuste vähempakkumisel](#)
[Gümnaasiumi direktori tehingud oma pojaga](#)

Gümnaasiumi direktori poeg on mööblifirma juhatuse liige ja osanik. Perekondlikul üritusel mainib koolidirektor, et koolis algab peatselt remont, mille käigus on plaanis osta ruumidesse 5 000 euro eest uued riulid. Poeg pakub välja, et ettevõtte juhina saab ta koolile pakkuda 30% allahindlust. Direktor külastab ka teisi mööblifirmasid ja veendub, et turuhind on märksa kõrgem. Seetõttu loobub direktor konkureerivate pakkumiste võtmisest ja esitab poja ettevõttele tellimuse 20 riuli ostmiseks.

Linnavolikogu otsuse alusel on gümnaasiumi direktor [korruptsioonivastase seaduse](#) tähenduses ametiisik.

Kas gümnaasiumi direktor võib oma poja osalusega ettevõttelt koolimööblit osta?

Jah
Ei

Selgitus

Direktori tehing oma poja osalusega mööblifirmaga on tehing iseendaga ja kätkeb huvide konflikti. Otsustades koolidirektorina ja ametiisikuna tellida koolimööblit poja ettevõttest, mõjutab ta tehingu kaudu otseselt poja ettevõtte majandushuve.

[KVS](#) paragrahvi 24 mõistes on tegemist iseendaga tehtud tehinguna, mis sõltumata tehingu suurusest või pakutud soodustusest on keelatud. [Korruptsioonivastases seaduses](#) toodud piirang ei laieneks direktorile juhul, kui linnavolikogu ei oleks direktorit ametiisikute hulka arvanud.

[Linna äriühingu juhatuse liige rendib äriühingu nimel autot abikaasa isalt](#)
[Vallavanem kinnitab äriühingu arveid, olles selle osanik ja juhatuse liige](#)
[Politseiametnik soovib sõidukiomanikule oma osalusega tehnõulevaatuskeskust](#)
[Osalemine ühisotsuses](#)
Toetuskeemi juhtkomisiooni kuuluv ametnik osaleb projekti elluviimises

Saada

Käsiraamatu koostamise protsess

- Käsiraamatu väljatöötamisse kaasati ametiasutuste personalijuhte ning ametnikueetika valdkonna koolitajaid.
- Koostatud alates 2009. a suvest (üle 1,5a).
- Mitmete juhtumite puhul on tegemist ametnike reaalse eluliste olukordadega, mida on kohandatud ja pakutud välja võimalik käitumisjuhhis.